

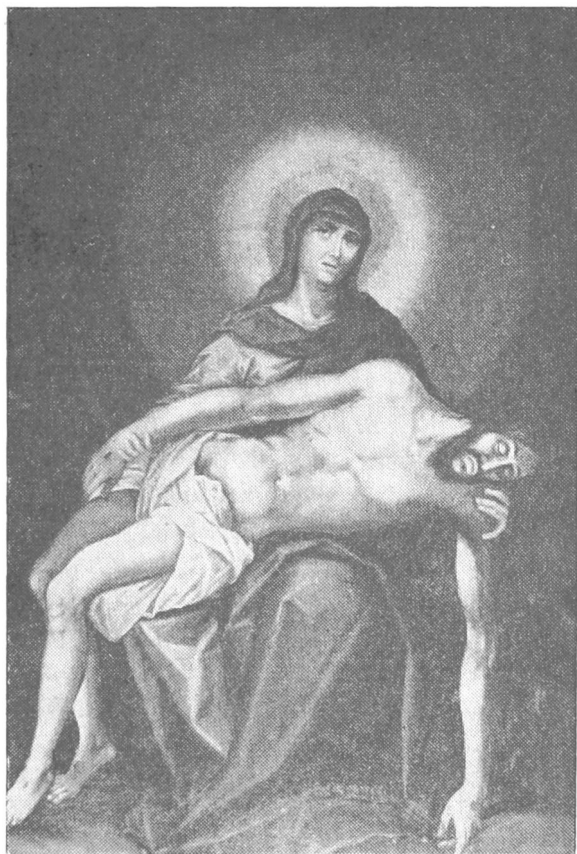
KS. STANISŁAW KĘDROŃ

Czarny Potok MATKA BOŻA BOLESNA

Na Ziemi Sądeckiej, 14 km na południowy-zachód od Starego Sącza, u progu Beskidu Wyspowego znajduje się parafia Czarny Potok z drewnianym kościołem pod wezwaniem św. Marcina Bpa, w którym od połowy XVII wieku znajduje się obraz Piety, słynny w całej okolicy, ściągający od początków swego istnienia licznych wiernych, nawet z odległych miejscowości. Wśród łagodnie wznoszących się stoków górskich, obsadzonych licznymi sadami, na niewielkim wzniesieniu wśród wiekowych lip, stoi stary, drewniany kościół łączący cechy naszych kościółków drewnianych z elementami architektury cerkiewnej. Ten niewielki, skromny, górski kościółek obrała Matka Boża, jako miejsce swojej szczególnej łaskowości w Czarnopotockim Obrazie słynącym łaskami¹.

W głównym ołtarzu tegoż kościoła o charakterze późno-barokowym z 1799 roku, w który wmontowano elementy pochodzące z początku XVII w., znajduje się barokowy obraz Oplakiwania z 1648 roku, z sygnaturą malarza M. I. Obraz namalowano na desce modrzewiowej o rozmiarach 120×80 cm. Został on wykonany przez artystę ze szkoły sądeckiej, tworzącego w tym czasie swoje dzieła na Podkarpaciu².

Postać Matki Bolejącej jest namalowana w postawie siedzącej, trzyma na kolanach martwe ciało Syna, podtrzymując lewą ręką lewe ramię Jezusa, a prawą obejmuje Jego prawą rękę. Wokół głowy Maryi wymalowano dużą aureolę w kolorach tęczy. Szaty bogato pofałdowane okrywają całą Jej postać aż do ziemi. Górna część stroju, w kolorze czerwieni przechodzącej w róż, spływa fałdami ku ziemi z prawej strony, kolana zaś okrywa niby granatowo-błękitna chusta. W całej postaci, a przede wszystkim w twarzy ukazał artysta majestat bólu Matki, oplakującej męczeńską śmierć swego ukochanego

¹ Wacław z Sulgostowa OFCap, *O cudownych obrazach w Polsce Przenajświętszej Matki Bożej*, Kraków 1902, s. 105.

² *Katalog zabytków sztuki w Polsce*, pod red. Jerzego Szablowskiego, t. I, z. 10, Warszawa 1951, s. 5.

Syna. Obraz jest pełen powagi i ekspresji religijnej, nic więc dziwnego, że od samego początku okoliczny lud szukał pociechy i ratunku w trudnym swoim życiu u Tej, którą cierpienie i — zdawałoby się zły los — tak ciężko doświadczyły³.

Parafia Czarny Potok powstała najprawdopodobniej w drugiej połowie XIII wieku jako fundacja rycerska. W przekazach źródłowych jest wymieniona od 1326 roku w granicach dekanatu sądeckiego, który stanowił część rozległej diecezji krakowskiej. Po rozbiorach Polski parafia Czarny Potok wraz z dekanatem sądeckim znalazła się w granicach nowo powstałej diecezji tarnowskiej. Ośrodkiem życia parafialnego jest drewniany kościół pod wezwaniem św. Marcina Bpa.

Kościół ten już w XV w. szczylił się posiadaniem obrazu Opłakiwania, który usunięto z ołtarza w XVII wieku, aby umieścić w nim ok. 1650 r. obecny obraz Opłakiwania, namalowany na desce modrzewiowej⁴. Obraz wkrótce został otoczony szczególnym szacunkiem i przywiązaniem. Wizerunek zasłynął wnet jako słynący łaskami, skoro już w 1727 r. założono specjalną księgę, aby wpisywać do niej łaski i cudowne uzdrowienia otrzymane za przyczyną Matki Bożej Bolesnej⁵. Księgę założył ks. Tomasz Włoszkiewicz — proboszcz czarnopotocki. Oryginał tej księgi znajduje się w archiwum parafialnym, a jej treść stanowi opis łask do roku 1834⁶. Drugą księgę założył ks. Zygmunt Miętus, która zawiera opis łask do czasów obecnych⁷. Pierwsza księga zawiera 32 opisy niezwykłych łask i uzdrowień. Do 1972 roku znajduje się 106 wpisów otrzymanych łask za przyczyną Matki Bożej Bolesnej. O kulcie świadczą rejestry wotów, które pochodzą przeważnie z lat 1895—1980, a jest ich 152. Dawne wota sprzed 1813 roku zabrał rząd austriacki. Zabrane z kościoła srebro oceniono na sumę 50 guldenów. Zachował się w tej sprawie urzędowy dokument. Cechą charakterystyczną religijności czarnopotockich parafian był zawsze ożywiony kult Matki Najświętszej, zwłaszcza Matki Boskiej Bolesnej. Dowodzą tego choćby bardzo liczne obrazy i figury Matki Bożej znajdujące się w kościele parafialnym i w jego okolicy. Jej kult szerzyło w sposób szczególny założone w 1867 roku Bractwo Różańca św., do którego pod koniec XIX wieku należało ok. 1000 osób. W 1899 r. cała parafia poświęciła się Nie-

³ A. Fridrich, TJ, *Historie cudownych obrazów Najśw. Maryi Panny w Polsce*, t. II, Kraków 1904, s. 460—464; W. Malej ks., i M. Pirożyński CSSR, *Sanktuaria Matki Bożej w Polsce*, Homo Dei, 26(1957), nr 6(84), s. 874—888.

⁴ Z. Strzałkowski, *Malarstwo tablicowe szkoły Krakowsko-Sądeckiej w latach 1440—1460*, Zesz. Nauk. Pax nr 3, s. 52—63.

⁵ Wł. Smoleń ks., *Inwentarz kultu maryjnego w diecezji tarnowskiej*, Archiwa, Biblioteki i Muzea kościelne, t. I, z. 1, Lublin 1959, s. 128—129; Wł. Smoleń ks., *Sanktuaria Maryjne w diecezji tarnowskiej*, Cur. 107(1957), s. 293—297.

⁶ Gutta Maris gratiarum Mariae etiam In Nigram Vallem copioso stillamine cadens. Łaski Cudowne Skarby pociech rozmaitych dobrodziejstwa prawie codzienne: od Nayboleśnieszey Matki Jezusowey Przenayświetszey Maryi Panny w Obrazie iey Czarnopotockim doznane i odebrane. A przez Xiędza Tomasza Franciszka Włoszkiewicza Plebana Czarnopotockiego w fascykuł zebrane y z kompendyzowane Roku Pańskiego 1727. Spisywanie łask otrzymanych za przyczyną Matki Boskiej Bolesnej w Czarnym Potoku zapoczątkowano w r. 1727 Opisano także łaski otrzymane wcześniej. Oryginał Księgi Łask sporządzonej przez w/w znajduje się w Archiwum Parafialnym w Czarnym Potoku. Wprawdzie w poł. XIX w. spłonęła plebania ze wszystkimi aktami, ale księga zawierająca opisy łask zachowała się w bibliotece Józefa Gozdawy Reklewskiego, dziedzica czarnopotockiego i 30 marca 1855 r. została oddana parafii. Potwierdza to notatka zapisana na karcie tytułowej. Księga ma dwujęzyczny tytuł: łaciński i polski, pisana jest ręcznie, tuszem, na papierze formatu A5, oprawiona w twardą okładkę. Obejmuje 156 s. zapisanych. S. 1—20 wstęp o charakterze teologicznym, 21—156 opis łask właściwy od roku 1678 do 1848.

⁷ Archiwum Parafialne Czarny Potok, Gutta Maris gratiarum..., od 1896, pod red. Z. Miętusa ks., rkps.

pokalanemu Sercu Maryi, a w r. 1904 wybudowano kapliczkę dla uczczenia 50 rocznicy ogłoszenia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu NMP⁸.

W księdze łask, otrzymanych za przyczyną Madonny Czarnopotockiej, czytamy opis uzdrowienia z roku 1678. Michał Szwarzenberg, stolnik wołyński, uprosił zdrowie dla syna Jędrzeja i ofiarował 13 grzywien srebra. Jest to najstarsza notowana w kronikach łaska. Wśród opisanych łask, ogromna większość to niezwykle nieraz uzdrowienia, poparte zeznaniami świadków. Dla ilustracji warto przytoczyć: w roku 1834 uzdrowiony i nawrócony 74 letni niedowierek, Franciszek Kozłowski. Uzdrowienie było całkowite i zupełne, nawrócenie do śmierci, która nastąpiła 12 lat później. Świadek — Józef Gozdawa Reklewski, właściciel dworu w Czarnym Potoku. Tenże świadek zeznał, że za jego pamięci, to jest od 1832 r., a może dawniej, lud okoliczny udawał się stale z zaufaniem w różnych potrzebach do Matki Boskiej Bolesnej w Czarnym Potoku i to nawet z daleka. W roku 1897 Katarzyna Kasprzak z Tylmanowej odzyskała utracony wzrok. Nie sposób przytaczać wszystkie łaski otrzymane aż po dzień dzisiejszy za przyczyną Matki Bolesnej w Obrazie Czarnopotockiej Piety⁹.

Kult Matki Bożej Bolesnej jest ciągle żywy. Oprócz ogólnodiecezjalnych nabożeństw do NMP, odprawia się codziennie uroczysta Msza św. przed obrazem MB Bolesnej, nabożeństwo w soboty ku czci NMP Królowej Polski, nabożeństwo we środy jako nieustająca nowenna oraz dwa razy w roku uroczystość odpustowa: w piątek przed Niedzielą Palmową oraz w niedzielę po 15 września — uroczystość Matki Bożej Bolesnej. Odpust jest poprzedzony rekolekcjami z licznym udziałem wiernych w sakramentach świętych. Sama uroczystość z udziałem wielu pobożnych ludzi z okolicznych parafii, bywa wspaniałą manifestacją wiary i czci dla Matki Bożej. Także w inne dni, przychodzą wierni z sąsiednich parafii, aby modlić się przed Cudownym Obrazem. Zwykle też proszą o Mszę św. Napływają również pisemne prośby o Mszę św., nieraz z daleka. Na probostwie dochowało się z dawna 30 listów tchnących wielką wiarą. Do sanktuarium na odpust przybywają liczni pielgrzymi z krzyżem na czele i z pieśnią na ustach. Obecnie przychodzą pojedynczo lub gromadnie z takich miejscowości, jak: Jazowsko, Łącko, Gołkowice, Łukowica, Ludźmierz, Dębno Podhalańskie, Kamienica, Krościenko, Szczawnica, Młynczyńska, Nawojowa, Ochotnica Dolna, Ochotnica Górna, Ostrowsko, Piwniczna, Stary Sącz, Szyk, Szczawa, Trzetrzewina, Podegrodzie. Przybywający na odpust, przystępują w większości do sakramentów św. i uczestniczą w uroczystej sumie. Odwiedzają również kapliczkę Matki Bożej Niepokalanej. Tam modlą się pobożnie, biorą wodę do domu ze źródła przy kapliczce, aby im służyła jako lekarstwo.

Staraniem ks. Szymona Piszczkiewicza (1910—1935) — tamtejszego proboszcza — wydano obrazek miejscowej Piety i rozpowszechniono z wydrukowaną na odwrocie modlitwą. Jego następca, ks. Franciszek Dyda, wydał drukiem kolorowe kopie tego obrazu i rozprowadził je w ilości 2000 szt. Obrazy te, oprawione w ramy, znajdują się w każdym domu parafii, a wiele z nich można spotkać w sąsiednich miejscowościach. W latach pięćdziesiątych i następnych rozeszło się co najmniej kilkaset fotografii Obrazu. Dla uczczenia Matki Bożej Czarnopotockiej napisano dwie pieśni zachowane w parafii.

⁸ APCzP, Liber memorabilium ad Ecclesiam in Czarny Potok od r. 1822, uzupełniony wiadomościami z dawnych czasów.

⁹ APCzP, Gutta Maris gratiarum..., Zbiór Łask.